

NATIONAAL KENNISPROGRAMMA BODEMDALING

Boodschap

- Als we bodemdaling in veengebieden willen remmen of stoppen betekent dat op termijn functieverandering in een deel van de veenweiden
- Er zijn nog geen alternatieve functies die hogere grondwaterstand combineren met landbouw
- Natte teelten zijn een kansrijke optie als we daarin langdurig (> 10 jaar) investeren:
 - Teeltmethodes en mechanisatie
 - Verdienmodel en productieketen

Er is een trendbreuk gaande

1971

2016

De context van natte teelten en veenweiden

- Veenoxidatie: 2-3 % van de Nederlandse emissie van broeikasgassen
- Er is 200.000 ha veengrond, daarvan is 165.000 ha landbouw
- Meer lezen:
 - [Dalende bodems stijgende kosten PBL Studie 2016](#)
 - [Factsheet Natte Teelten NKB 2019](#)

Vuistregels broeikasgassen (wat we nu weten)

- Jaarlijkse uitstoot veenweiden 4,2 Mton CO₂
- Natte teelten op de goede plek: voorspelde reductie 20 ton CO₂ eq. ha/jr
- Berekeningen: 10% reductie uitstoot veenweiden door 21.000 ha natte teelten
 - Disclaimer: methaan, grondsoort, waterbeheer en gebruiksgeschiedenis

Verdeling over bodemtypen in het laagveenstudiegebied (in hectares)

	Diepe veengrond	Klei op diepe veengrond	Klei op ondiepe veengrond	Ondiepe veengrond	Zand op diepe veengrond	Zand op ondiepe veengrond	Totaal areaal
Het hele studiegebied	86.647	26.682	42.521	32.786	8.237	2.830	199.703

Waar hebben we het over

Lisdodde

Riet

Veenmos

Azolla
(kroosvaren)

Bouwmateriaal en veevoer

Wij.land, BAAI en het Louis Bolk Instituut op boerderij de Marsen.

Kuilvoer bij KTC Zegveld

Waar lopen we tegenaan?

- We weten nog niet wat de grootschalige introductie van natte teelten voor de veenweiden betekent
- Er is nog geen verdienmodel voor boeren en er is nog geen productieketen

Wat betekent de introductie van natte teelten?

- Landbouwkundig:
 - Mogen we bemesten en wat betekent dat voor de waterkwaliteit?
 - Hoe komen we aan voldoende water in droge periodes?
 - Gaan we veredelen en waarop dan?
 - Welk waterbeheer en welke mechanisatie?
- Ecosysteemdiensten verschillen per teelt:
 - Wat is de potentie voor waterberging?
 - Wat is de potentie voor natte en droge natuur (leefgebied, zuiveren water)?
 - Wie willen betalen voor carbon credits (valuta voor veen)?
- Landschap en weidevogels
 - Waar mag het landschap veranderen?
 - Wat betekent dit voor weidevogels?

Verdienmodellen en ketenontwikkeling

- Het enkelvoudig verdienmodel is niet eenvoudig om te realiseren

Plank van lisdodden

Stel EUR 5.000,- per ha omzet (vergelijkbaar met melk)

Productie 50 m³ planken per ha

Omzet: EUR 100,- per m³ die de winkel verkoopt

Opbrengst lisdodde 15.000 kg ds/ha

Dichtheid plank 300 kg/m³

Verkoopprijs groothandel

Spaanplaat EUR 100,- / m³ → 100% naar boer.

MDF EUR 500,- / m³ → 20% naar boer.

Multiplex EUR 1.200,- / m³ → 8% naar boer.

Meervoudig verdienmodellen en ketenontwikkeling

- Meervoudig verdienmodel
 - Valuta voor veen (carbon credits)
 - Subsidies / betalen voor ecosysteemdiensten
- Productieketen ontwikkelen

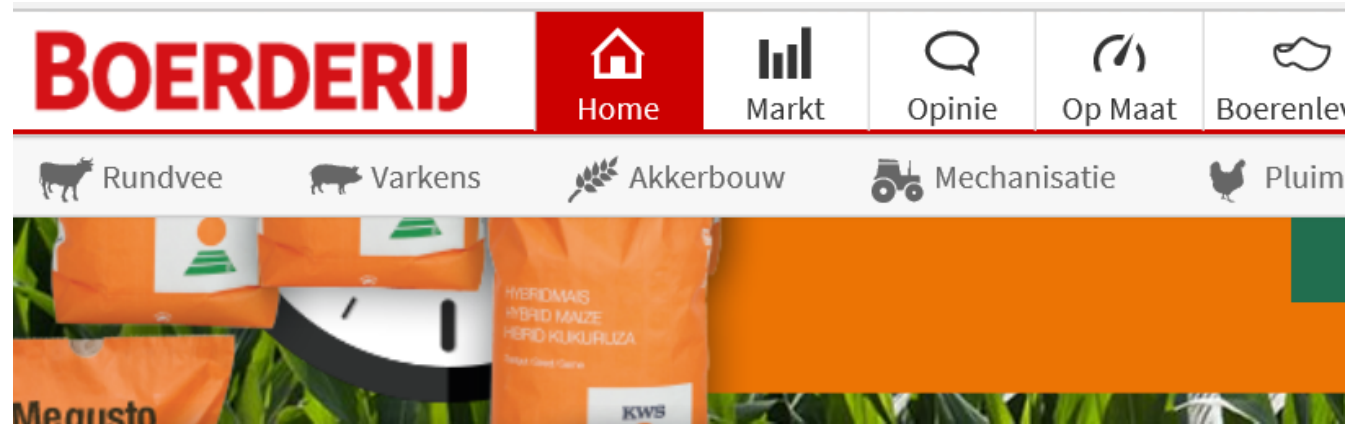
WONEN IN LISDODDE

Wat moeten we nu doen

- Uitbreiden teeltareaal (nu $\pm$ 20 ha)
 - Telersverenigingen en teelthandleidingen → Agrarische Natuurverenigingen
 - Beginnen in onderbemalingen en natuurontwikkeling
 - Nog eens kijken naar riet
- Voorraad lisdodden opbouwen en productontwikkeling stimuleren
 - Drie gevulde voorraadschuren in Nederland
 - Stimuleren toepassing biobased producten
- Meervoudig verdienmodel ontwikkelen → levenscyclusanalyse als basis

Mais was ook niet gemakkelijk!

Nieuws | 19 sep 2016 | 1 reactie

Hogan bedankt Twente voor ontwikkeling maisteelt

Dankzij vasthoudende Twentse boeren in de jaren vijftig is de snijmaisteelt tot ontwikkeling gekomen; die lof komt van Eurocommissaris Hogan.